

Datum
2021-10-25
Vår referens
Ida Lovén
Strateg
ida.loven@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Miljöredovisning 2020 - Slutlig uppföljning av Miljöprogram för Malmö stad 2009 - 2020 **STK-2021-873**

Sammanfattning

Miljönämnden har översänt rapporten *Miljöredovisning 2020 – Slutgiltig uppföljning av Miljöprogram för Malmö stad 2009–2020* till kommunstyrelsen. Rapporten redovisar vad som uppnåtts i arbetet med Malmö stads miljömål. Av redovisningen framgår att samtliga översiktsmål i programmet har uppnåtts till viss del.

Stadskontoret anser att förvaltningsövergripande handlingsplaner som tas fram av enskilda nämnder, liksom de som varit vägledande för miljöprogrammets måluppfyllelse, kan ha en begränsad förmåga att styra stadens arbete eftersom sådana handlingsplaner inte kan innehålla annat än *förslag* på åtgärder. En viktig fråga framåt blir således hur vi kan säkerställa att framtida miljöarbete faktiskt förankras och implementeras i berörda nämnder och att relevanta åtgärder också genomförs. Detta är avgörande för god måluppfyllelse och ställer krav på kontinuerlig uppföljning.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen lägger *Miljöredovisning 2020 – Slutgiltig uppföljning av Miljöprogram för Malmö stad 2009–2020* till handlingarna.
2. Kommunstyrelsen uppmanar stadens nämnder och kommunala bolag att beakta lärdomar från *Miljöredovisning 2020 – Slutgiltig uppföljning av Miljöprogram för Malmö stad 2009–2020* som underlag i framtida verksamhetsplanering och vid framtagande av nya styrdokument.

Beslutsunderlag

- Bilaga 1 Miljöredovisning 2020
- Miljönämnden beslut 210525 § 97 med Särskilt yttrande (M) och (V)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 211101 Miljöredovisning 2020 – Slutlig uppföljning av Miljöprogram för Malmö stad 2009–2020

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2021-11-01
Kommunstyrelsen 2021-11-10

Beslutet skickas till

Miljönämnden

Ärendet

Miljöredovisning 2020 är den slutliga uppföljningen av de övergripande miljömålen och dess delmål i Miljöprogram för Malmö stad 2009–2020. Miljönämnden godkände uppföljningen den 25 maj 2021 och skickade den till kommunstyrelsen för information.

Översiktsmålen i miljöprogrammet bedöms vara delvis uppnådda

Miljöprogrammet angav stadens mål på miljöområdet och syftade till att skapa ett hållbart samhälle. Programmet var strukturerat utifrån fyra övergripande målsättningar:

- Sveriges klimatsmartaste stad.
- Framtidens stadsmiljö finns i Malmö.
- Naturtillgångar brukas hållbart.
- I Malmö är det lätt att göra rätt.

Samtliga fyra översiktsmål i miljöprogrammet bedöms delvis vara uppnådda. Bedömningarna bygger på statistik som finns samlad på Miljöbarometern samt på information och kunskap hos kommunens tjänstepersoner inom de olika områden som miljöprogrammet omfattar. För respektive översiktsmål redovisar utvärderingen en trend utifrån nyckeltal kopplade till delmål under varje översiktsmål.

För de två översiktsmålen *Sveriges klimatsmartaste stad* och *I Malmö är det lätt att göra rätt* bedöms trenden vara positiv då flertalet av nyckeltalen för delmål inom dessa miljömål uppvisar positiva trender. För översiktsmålet *Framtidens stadsmiljö finns i Malmö* bedöms trenden vara oklar då nyckeltal för delmålen uppvisar både positiva och negativa trender. Trenden för översiktsmålet *Naturtillgångar brukas hållbart* kan inte bedömas eftersom det saknas nyckeltal för biologisk mångfald.

Sveriges klimatsmartaste stad – målet har en positiv trend

Uppnådda delmål:

- Effektivare användning av energi.
- Mer förnybar energi.
- Minskade utsläpp.

Delvis uppnådda delmål:

- Omställning av transporter och resvanor.
- Anpassning till klimatförändringarna.

Energianvändningen i Malmö har minskat med totalt 29 procent, och målet om att Malmö ska sänka sin energianvändning med minst 20 procent per person till år 2020 var uppnått redan år 2015. Förnybar energi från sol, vindkraft och biogas har ökat med över 600 procent mellan år 2001 och 2020, från ca 54 000 MWh till ca 415 000 MWh, inom kommunens geografiska område.

Framtidens stadsmiljö finns i Malmö – målet har en oklar trend

Delvis uppnådda delmål:

- Hållbar stadsutveckling.
- Resurserna ska användas smartare.
- Staden ska bli renare och tystare.

Ej uppnådda delmål:

- De gröna och blå kvaliteterna ska utvecklas.
- God vistelsemiljö för alla i Malmö.

Fler aspekter av hållbarhet lyfts fram i arbetet med urbana miljöer och allt fler byggnader certifieras. Innan miljöprogrammet antogs, år 2009, certifierades inte en enda byggnad. Under år 2019 och 2020 har 79 respektive 54 byggnader certifierats.

Naturtillgångar brukas hållbart – trenden kan inte bedömas

Delvis uppnådda delmål:

- Malmö ska växa resurssnålt.
- Vattentillgångarna ska skyddas.

Ej uppnådda delmål:

- Jordbruket i Malmö ska vara hållbart.
- Malmönaturen ska värnas.

Miljömålets trend kan inte bedömas eftersom det saknas nyckeltal för biologisk mångfald, vilket är en viktig indikator för tillståndet i naturen.

Förtätning pågår på ett flertal platser i Malmö och likaså marksanering vilket gör att marken kan nyttjas igen. Grundvattenuttaget från Alnarpsströmmen ligger på nivåer som är rimliga med hänseende till långsiktigt nyttjande av dricksvattenresursen. Fyra naturreservat har bildats i Malmö de senaste tio åren: Bunkeflo strandängar (bildades år 2007 men vann laga kraft först år 2010), Limhamns kalkbrott (bildades år 2010) samt Klagshamnsudden som tillkom under år 2019. Dessutom ingår Sjötorps ängar i ett av Skånes största statliga naturreservat.

I Malmö är det lätt att göra rätt – målet har en positiv trend

Uppnådda delmål:

- Avfallet ska återvinnas.

Delvis uppnådda delmål:

- Hållbar upphandling.
- Användningen av farliga ämnen ska minska.
- Malmö – en kunskaps- och innovationsstad.
- Hållbar konsumtion och livsstil.

Malmö stads organisation har utfört mycket arbete på upphandlings- och inköpsområdet. Det

finns ett systematiskt arbetssätt för att ställa och följa upp miljökrav i kommunövergripande avtal samt i vissa förvaltnings specifika avtal. Andelen inköp av ekologisk mat, hållbarhetsmärkta produkter och miljöfordon har ökat under programperioden. Även på avfallsområdet har det skett förändringar då den totala restavfallsmängden och restavfallsmängden per person har minskat samtidigt som insamlingen av matavfall och förpackningar har ökat.

Stadskontorets bedömning

Det är positivt att utvecklingen går åt rätt håll inom flera av delområdena i miljöprogrammet. Samtidigt är de övergripande målen enbart delvis uppnådda. Målsättningarna i Malmö stads miljöprogram har varit ambitiösa och högt ställda. Exempelvis innebär målet att Malmö år 2030 ska försörjas till 100 procent med förnybar energi en omvandling av det nuvarande energisystemet. Trots att kommunen saknar ensam rådighet över en sådan omvandling har utvecklingen i staden gått åt rätt håll, även om vi inte nått målet fullt ut. Dock ser stadskontoret att det finns mål som staden har rådighet över där utvecklingen istället har gått åt fel håll, till exempel för andelen grönytor och byggnationen på jordbruksmark.

Miljöprogrammet satte mål för vad som måste uppnås för att Malmö ska bli en hållbar stad, men beskrev inte hur genomförandet konkret skulle gå till. Miljönämnden har därför, på uppdrag från kommunfullmäktige, pekat ut de viktigaste åtgärderna för att nå miljömålen till år 2020 respektive 2030 med hjälp av olika handlingsplaner (för perioderna 2010, 2011–2014, 2015–2018 samt 2019–2020). Rapporten beskriver omfattande svårigheter med att få gehör för dessa åtgärder hos stadens förvaltningar och bolag. Stadskontoret förstår denna svårighet och konstaterar att inte heller det nya miljöprogrammet för perioden 2021–2030 beskriver hur staden konkret bör arbeta för att målen ska uppnås. Generellt anser stadskontoret att förvaltningsövergripande handlingsplaner som tas fram av enskilda nämnder tenderar att ha en begränsad förmåga att styra stadens arbete. Sådana handlingsplaner kan inte innehålla annat än *förslag* på aktiviteter eftersom en nämnd inte kan styra över en annan. En viktig fråga framåt blir hur vi kan säkerställa att framtida miljöarbete faktiskt förankras och implementeras i berörda nämnder och att relevanta åtgärder också genomförs. Detta är avgörande för god måluppfyllelse och ställer krav på kontinuerlig uppföljning.

Förslaget är att kommunstyrelsen lägger *Miljöredovisning 2020 – Slutgiltig uppföljning av Miljöprogram för Malmö stad 2009–2020* till handlingarna samt att stadens nämnder och kommunala bolag uppmanas att beakta lärdomar från miljöredovisningen som underlag i framtida verksamhetsplanering och vid framtagande av nya styrdokument.

Ansvariga

Jonas Rosenkvist Avdelningschef
Magdalena Bondeson Sektionschef
Andreas Norbrant Stadsdirektör